

smith
consulting

ידע למקבלי החלטות

ממצאי סקר

דעת קהל

רח' הבונים 9, רמת גן, 5246213, טל: 03-6133411, פקס: 03-6132573, מייל: smithr@netvision.net.il

בנושא דת ומדינה

סוף יולי 2017

עבור: עמותת חדו"ש

רפי סמית

אולגה פניאל

מכון סמית למחקר

הנדון: ממצאי סקר דעת קהל – קיץ 2017

רצ"ב ממצאי סקר טלפוני שבוצע בין ה- 19 ל- 23 ביולי 2017 בקרב 800 איש/ה כמדגם מייצג של האוכלוסיה היהודית הבוגרת בישראל, גילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה – 3.5%.

הציר המרכזי – ניתוח לפי משתני רקע סוציו-דמוגרפיים ולפי הצבעה לכנסת ב- 2015.

הדו"ח כולל השוואה לממצאי הסקרים הקודמים (בשאלות הזהות).

משתני רקע של המדגם

מגדר: 49% גברים, 51% נשים

רמת דתיות

סה"כ	
9%	חרדי
12%	דתי
13%	מסורתי קרוב לדת
18%	מסורתי לא כ"כ קרוב לדת
48%	חילוני

עולים מחבר העמים מול כל היתר

סה"כ	
81%	ישראלים ותיקים
19%	עולים מחבר העמים

גיל

סה"כ	
24%	עד 29
37%	30-49
39%	+50

ארץ מוצא

סה"כ	
32%	צברים
22%	עדות מזרח
46%	עדות אשכנז

"הדתה" במערכת החינוך

האם מסכימים שקיים תהליך "הדתה"

האם את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה עם הטענה שבשנים האחרונות מתקיים במערכת החינוך הממלכתית הכללית תהליך "הדתה", שמתבטא בחיזוק יסודות דתיים בחינוך החילוני? (שם/י לב, ההסכמה או אי ההסכמה מתייחסת לשאלה אם אכן מדובר בתופעה שמתרחשת, ולא לעמדתך ביחס לחיזוק יסודות דתיים בחינוך)?

מקובץ	סה"כ (81%)*	
	28%	מאוד מסכים/ה
	30%	די מסכים/ה
	19%	לא כ"כ מסכים/ה
	23%	לא מסכים/ה

58% (מבעלי הדעה) הסכימו לטענה.

מקובץ, לפי האם יש ילדים במערכת החינוך

לפי האם יש ילדים במערכת החינוך				סה"כ	
אין ילדים	בחינוך חרדי (ישיבה, סמינר, כולל וכו')	בחינוך ממלכתי-דתי	בחינוך ממלכתי		
60%	32%	27%	69%	58%	מאוד + די מסכים/ה
40%	68%	73%	31%	42%	לא כ"כ + לא מסכים/ה
78%	81%	88%	89%	81%	האחוז שהביעו דעה

בקרב הורים לילדים שלומדים בחינוך ממלכתי (בעלי הדעה), 69% הסכימו לטענה שמתקיים תהליך "הדתה" במערכת החינוך הממלכתית.

בקרב הורים לילדים שלומדים במערכות חינוך אחרות (ממלכתית-דתית, חרדית) הרוב לא הסכימו לטענה.

לפי רמת דתיות ולפי ותיקים – עולים

לפי ותיקים - עולים מחבר העמים	לפי ותיקים ישראלים	לפי רמת דתיות					סה"כ	
		חילוני	מסורתי לא כל כך דתי	מסורתי-דתי	דתי	חרדי		
66%	56%	77%	56%	36%	26%	20%	58%	מאוד + די מסכים/ה
34%	44%	23%	44%	64%	74%	80%	42%	לא כ"כ + לא מסכים/ה
72%	84%	84%	73%	77%	93%	74%	81%	האחוז שהביעו דעה

ההבדלים לפי רמת דתיות הינם בעלי משמעות סטטיסטית.

האם מסכימים שקיים תהליך "הדתה" בחינוך הממלכתי - בקרב המסורתיים ובקרב האוכלוסייה הלא חרדית

מאוד + די מסכים/ה	סה"כ	סה"כ מסורתיים	סה"כ אוכלוסייה לא חרדית
58%	58%	48%	61%
לא כ"כ + לא מסכים/ה	42%	52%	39%
האחוז שהביעו דעה	81%	74%	82%

לפי משתני רקע (100% בכל שורה)

מובהקות	לא מסכימים	מסכימים	
	42%	58%	סה"כ
	46%	54%	זכר
	40%	60%	נקבה
	44%	56%	18-29
	45%	55%	30-49
	39%	61%	50+
	51%	49%	צבר
כן	41%	59%	מזרח
	38%	62%	אשכנז
	63%	37%	מאוד ימין + ימין
	51%	49%	מרכז נוטה לימין
כן	27%	73%	מרכז
	13%	87%	מרכז נוטה לשמאל
	13%	87%	שמאל
	61%	39%	הליכוד
	15%	85%	המחנה הציוני
	26%	74%	יש עתיד
כן	41%	59%	כולנו
	69%	31%	הבית היהודי
	52%	48%	ש"ס
	31%	69%	ישראל ביתנו
	92%	8%	יהדות התורה
	7%	93%	מרצ
	41%	59%	תיכון ומטה
	44%	56%	על תיכונית
	43%	57%	אקדמית
	44%	56%	מתחת לממוצע
	45%	55%	ממוצע
	36%	64%	מעל לממוצע
	53%	47%	אזור ירושלים
	39%	61%	ת"א והמרכז
	47%	53%	חיפה והצפון
	44%	56%	ב"ש והדרום
	29%	71%	אזור השרון

הערה: השאלה לא נשאלה בסקרים הקודמים.

עמדות לגבי תהליך "הדתה"

בשנים האחרונות בחינוך הממלכתי הכללי חל תהליך הגברת היקף הלימוד וההשפעה של תכנים דתיים בספרי הלימוד, כניסת מרצים ועמותות דתיות מבחוץ והגדלת תכנים דתיים בחלק מהטקסים והסיוורים. עקרונית, האם את/ה תומך/ת או מתנגד/ת לתהליך זה?

מקובץ	סה"כ (86%)*	
	23%	מאוד תומך/ת
	23%	די תומך/ת
	27%	די מתנגד/ת
	27%	מאוד מתנגד/ת

הדעות חלוקות, קצת יותר ממחצית בעלי הדעה מתנגדים.

מקובץ, לפי האם יש ילדים במערכת החינוך

אין ילדים	לפי האם יש ילדים במערכת החינוך			סה"כ	
	בחינוך חרדי (ישיבה, סמינר, כולל וכו')	בחינוך ממלכתי-דתי	בחינוך ממלכתי		
40%	94%	97%	31%	46%	מאוד + די תומך/ת
60%	6%	3%	69%	54%	די + מאוד מתנגד/ת
83%	93%	89%	89%	86%	האחוז שהביעו דעה

בקרב הורים לילדים בחינוך הממלכתי, כ- 70% מתנגדים. בקרב הורים לילדים במערכות חינוך אחרות רובם המכריע תומכים.

מקובץ, לפי האם מסכימים שקיים תהליך הדתה (בשאלה הקודמת)

לפי האם מסכימים שמתקיים תהליך "הדתה"		סה"כ*	
לא מסכימים	מסכימים		
73%	23%	46%	מאוד + די תומך/ת
27%	77%	54%	די + מאוד מתנגד/ת

*בקרב בעלי הדעה - 86%.

בקרב אלו שמסכימים שמתקיים תהליך "הדתה" במערכת החינוך הממלכתית, 77% מתנגדים לתהליך זה (האחוזים בקרב בעלי הדעה).

עמדות כלפי תהליך ה"הדתה" לפי רמת דתיות ולפי ותיקים – עולים

לפי ותיקים - עולים מחבר העמים	ישראלים ותיקים	לפי רמת דתיות					סה"כ	
		חילוני	מסורתי לא כל כך דתי	מסורתי-דתי	דתי	חרדי		
26%	51%	18%	46%	71%	95%	100%	46%	תומכים
74%	49%	82%	54%	29%	5%	0%	54%	מתנגדים
77%	87%	87%	78%	86%	92%	89%	86%	האחוז שהביעו דעה

ההבדלים לפי רמת דתיות הינם בעלי משמעות סטטיסטית.

האם תומכים בתהליך ה"הדתה" בחינוך הממלכתי - בקרב המסורתיים ובקרב האוכלוסייה הלא חרדית

סה"כ אוכלוסייה לא חרדית	סה"כ מסורתיים	סה"כ	
41%	57%	46%	תומכים
59%	43%	54%	מתנגדים
86%	81%	86%	האחוז שהביעו דעה

האם תומכים בתהליך ה"הדתה" בחינוך הממלכתי לפי משתני רקע (100% בכל שורה)

מובהקות	מתנגדים	תומכים	
	54%	46%	סה"כ
כן	47%	53%	זכר
	60%	40%	נקבה
	47%	53%	18-29
כן	53%	47%	30-49
	59%	41%	50+
	45%	55%	צבר
כן	40%	60%	מזרח
	66%	34%	אשכנז
	27%	73%	מאוד ימין + ימין
	50%	50%	מרכז נוטה לימין
כן	78%	22%	מרכז
	89%	11%	מרכז נוטה לשמאל
	92%	8%	שמאל
	41%	59%	הליכוד
	85%	15%	המחנה הציוני
	82%	18%	יש עתיד
כן	56%	44%	כולנו
	17%	83%	הבית היהודי
	7%	93%	ש"ס
	80%	20%	ישראל ביתנו
	0%	100%	יהדות התורה
	94%	6%	מרצ
	50%	50%	תיכון ומטה
כן	47%	53%	על תיכונית
	60%	40%	אקדמית
	47%	53%	מתחת לממוצע
כן	51%	49%	ממוצע
	66%	34%	מעל לממוצע
	41%	59%	אזור ירושלים
	53%	47%	ת"א והמרכז
כן	51%	49%	חיפה והצפון
	57%	43%	ב"ש והדרום
	67%	33%	אזור השרון

עמדות כלפי הכללת תכנים של המורשת היהודית בחינוך הממלכתי בתנאי שיוצגו בגישה פלורליסטית

האם את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה למשפט הבא: אני תומך/ת בהכללת תכנים של המורשת היהודית במסגרת החינוך הממלכתי בתנאי שתכנים אלה ישקפו גישה פלורליסטית ויצגו בפני התלמידים את מלוא קשת הגישות, כולל הגישה החילונית, הדתית אורתודוקסית והדתית הלא-אורתודוקסית?

מקובץ	סה"כ (93%)*	
	42%	מאוד מסכים/ה
	36%	די מסכים/ה
	11%	לא כ"כ מסכים/ה
	11%	לא מסכים/ה

*האחוז שהביעו דעה

מקובץ, לפי האם יש ילדים במערכת החינוך

לפי האם יש ילדים במערכת החינוך				סה"כ*	
אין ילדים	בחינוך חרדי (ישיבה, סמינר, כולל וכו')	בחינוך ממלכתי-דת	בחינוך ממלכתי		
82%	29%	59%	87%	78%	מסכימים
18%	71%	41%	13%	22%	לא מסכימים

*בקרב בעלי הדעה – 93%

בקרב הורים לילדים בחינוך הממלכתי, 87% הסכימו. בקרב הורים לילדים בחינוך הממלכתי-דתי הדעות חלוקות, בקרב הורים לילדים בחינוך חרדי רובם לא הסכימו.

מקובץ, לפי האם מסכימים שמתקיים תהליך הדתה ולפי העמדות כלפי תהליך ההדתה בחינוך הממלכתי (בשאלות הקודמות), 100% בכל טור

לפי האם תומכים או מתנגדים לתהליך הדתה בחינוך הממלכתי		לפי האם מסכימים שקיים תהליך הדתה בחינוך הממלכתי		סה"כ*	
מתנגדים	תומכים	לא מסכימים	מסכימים		
89%	63%	64%	87%	78%	מסכימים
11%	37%	36%	13%	22%	לא מסכימים

*בקרב בעלי הדעה – 93%

בקרב אלו שמתנגדים עקרונית לתהליך הגברת היקף הלימוד וההשפעה של תכנים דתיים בחינוך הממלכתי ("הדתה"), רובם המכריע (89%) ציינו שמסכימים לכך שתהליך זה יתקיים בתנאי שתכנים אלה "ישקפו גישה פלורליסטית ויצגו בפני התלמידים את מלוא קשת הגישות, כולל הגישה החילונית, הדתית אורתודוקסית והדתית הלא-אורתודוקסית".

**עמדות כלפי הוראת המורשת היהודית בחינוך הממלכתי בגישה פלורליסטית לפי רמת דתיות
ולפי ותיקים – עולים**

לפי ותיקים - עולים		לפי רמת דתיות					סה"כ*	
עולים מחבר העמים	ישראלים ותיקים	חילוני	מסורתי לא כל כך דתי	מסורתי-דתי	דתי	חרדי		
87%	76%	91%	83%	79%	56%	22%	78%	מסכימים
13%	24%	9%	17%	21%	44%	78%	22%	לא מסכימים

* בקרב בעלי הדעה – 93%

ההבדלים לפי רמת דתיות הינם בעלי משמעות סטטיסטית.

**עמדות כלפי הוראת המורשת היהודית בחינוך הממלכתי בגישה פלורליסטית בקרב המסורתיים
ובקרב האוכלוסייה הלא חרדית**

סה"כ אוכלוסייה לא חרדית	סה"כ מסורתיים	סה"כ*	
83%	81%	78%	מסכימים
17%	19%	22%	לא מסכימים

* בקרב בעלי הדעה – 93%

עמדות כלפי הוראת המורשת היהודית בחינוך הממלכתי בגישה פלורליסטית לפי משתני רקע (100% בכל שורה)

מובהקות	לא מסכימים	מסכימים	
	22%	78%	סה"כ
	25%	75%	זכר
	20%	80%	נקבה
	27%	73%	18-29
כן	26%	74%	30-49
	16%	84%	50+
	30%	70%	צבר
כן	22%	78%	מזרח
	17%	83%	אשכנז
	37%	63%	מאוד ימין + ימין
	16%	84%	מרכז נוטה לימין
כן	14%	86%	מרכז
	6%	94%	מרכז נוטה לשמאל
	12%	88%	שמאל
	22%	78%	הליכוד
	7%	93%	המחנה הציוני
	10%	90%	יש עתיד
כן	12%	88%	כולנו
	32%	68%	הבית היהודי
	69%	31%	ש"ס
	0%	100%	ישראל ביתנו
	68%	32%	יהדות התורה
	15%	85%	מרצ
	27%	73%	תיכון ומטה
	21%	79%	על תיכונית
	20%	80%	אקדמית
	26%	74%	מתחת לממוצע
כן	15%	85%	ממוצע
	19%	81%	מעל לממוצע
	28%	72%	אזור ירושלים
	22%	78%	ת"א והמרכז
	22%	78%	חיפה והצפון
	22%	78%	ב"ש והדרום
	17%	83%	אזור השרון

עמדות כלפי הקמת "מועצת חינוך ממלכתי-חילוני"

יש הטוענים שכדי להגן על החינוך הממלכתי החילוני מתכניות לימודים בעלות מגמה דתית, יש להקים "מועצת חינוך ממלכתי חילוני", בדומה ל"מועצת חמ"ד" (בחינוך הממלכתי-דתית), כאשר שר החינוך יהיה חייב לקבל אישורה של המועצה ביחס לתכני החינוך והמינויים בחינוך החילוני. האם את/ה תומך/ת או מתנגד/ת להקמת "מועצת חינוך ממלכתי חילוני"?

מקובץ	סה"כ (79%)	
	26%	מאד תומך/ת
	34%	די תומך/ת
	20%	די מתנגד/ת
	20%	מאד מתנגד/ת

60% מבעלי הדעה הסכימו.

מקובץ, לפי האם יש ילדים במערכת החינוך

לפי האם יש ילדים במערכת החינוך				סה"כ	
אין ילדים	בחינוך חרדי (ישיבה, סמינר, כולל וכו')	בחינוך ממלכתי-דתי	בחינוך ממלכתי		
66%	18%	28%	66%	60%	מסכימים
34%	82%	72%	34%	40%	לא מסכימים
78%	85%	80%	78%	79%	האחוז שהביעו דעה

בקרב הורים לילדים בחינוך ממלכתי שני שליש תומכים. בקרב הורים לילדים במערכות חינוך אחרות – רובם מתנגדים.

לפי רמת דתיות ולפי ותיקים – עולים

לפי ותיקים - עולים		לפי רמת דתיות					סה"כ	
עולים מחבר העמים	ישראלים ותיקים	חילוני	מסורתי לא כל כך דתי	מסורתי-דתי	דתי	חרדי		
66%	59%	82%	58%	44%	19%	22%	60%	מסכימים
34%	41%	18%	42%	56%	81%	78%	40%	לא מסכימים
71%	81%	80%	74%	84%	80%	77%	79%	האחוז שהביעו דעה

ההבדלים לפי רמת דתיות הינם בעלי משמעות סטטיסטית.

בקרב המסורתיים ובקרב האוכלוסייה הלא חרדית

סה"כ אוכלוסייה לא חרדית	סה"כ מסורתיים	סה"כ	
64%	51%	60%	מסכימים
36%	49%	40%	לא מסכימים
79%	78%	79%	האחוז שהביעו דעה

תמיכה בהקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני לפי עמדות כלפי ההדתה (השאלות הקודמות),
100% בכל טור

לפי עמדות כלפי הכנסת תכנית דתיים בחינוך הממלכתי בגישה פלורליסטית		לפי האם תומכים או מתנגדים לתהליך הדתה בחינוך הממלכתי		לפי האם מסכימים שקיים תהליך הדתה בחינוך הממלכתי		סה"כ*	
לא מסכימים	מסכימים	מתנגדים	תומכים	לא מסכימים	מסכימים		
63%	75%	82%	66%	64%	83%	60%	מסכימים
37%	25%	18%	34%	36%	17%	40%	לא מסכימים

* בקרב 79% שהביעו דעה

- בקרב אלו שמסכימים שמתקיים תהליך "הדתה" בחינוך הממלכתי, 83% מסכימים לכך שצריך להקים מועצת חינוך ממלכתי חילוני.
- בקרב אלו שמתנגדים לתהליך "הדתה" בחינוך הממלכתי, 82% תומכים בהקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני.
- בקרב אלו שמסכימים להכנסת לימודי תכנים מסורתיים בחינוך הממלכתי בגישה פלורליסטית, 75% תומכים בהקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני.

הקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני - השוואה לסקר מדד 2016 (מקובץ)

האחוז שהביעו דעה	שינוי לאורך זמן	האחוז שמסכימים	מדד קיץ 2017
79%	+9%	60%	מדד קיץ 2017
79%		51%	מדד קיץ 2016*

* נוסח שאלה ב – 2016: יש הטוענים שכדי להגן על החינוך הממלכתי החילוני מתכניות לימודים בעלות אופי דתי, יש להקים מועצה חינוכית עצמאית, דוגמת מועצת החינוך הממלכתי דתי. האם את/ה תומך/ת או מתנגד/ת להקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני?

עמדות כלפי הקמת מועצת חינוך ממלכתי חילוני – לפי משתני רקע (100% בכל שורה)

מובהקות	לא מסכימים	מסכימים	
	40%	60%	סה"כ
כן	25%	75%	זכר
	35%	65%	נקבה
	32%	68%	18-29
	29%	71%	30-49
	32%	68%	50+
	35%	65%	צבר
	31%	69%	מזרח
	27%	73%	אשכנז
	35%	65%	מאוד ימין + ימין
	29%	71%	מרכז נוטה לימין
	34%	66%	מרכז
	26%	74%	מרכז נוטה לשמאל
	20%	80%	שמאל
	33%	67%	הליכוד
	25%	75%	המחנה הציוני
	12%	88%	יש עתיד
כן	45%	55%	כולנו
	34%	66%	הבית היהודי
	56%	44%	ש"ס
	20%	80%	ישראל ביתנו
	73%	27%	יהדות התורה
	13%	87%	מרצ
	37%	63%	תיכון ומטה
	41%	59%	על תיכונית
	42%	58%	אקדמית
	47%	53%	מתחת לממוצע
כן	36%	64%	ממוצע
	30%	70%	מעל לממוצע
	45%	55%	אזור ירושלים
	39%	61%	ת"א והמרכז
	47%	53%	חיפה והצפון
	36%	64%	ב"ש והדרום
	36%	64%	אזור השרון